

G. A. PROHAZKA:

O BOHOSLOVECKOU FAKULTU CÍRKVE ČESKO-SLOVENSKÉ.

Hned po svém vzniku uvědomila si CČS, že si bude muset dáti vzdělávati svůj duchovenický dorost tak, aby požadavkům nové církve vyhovoval.

S počátku, když příliv římsko-katolického duchovenstva do CČS byl značný, vystačila s ním CČS aspoň na tolik, aby nejnultnějším duchovním potřebám svých věřících vyhověla, byť i bylo jisto, že stav ten na dlouho není udržitelný. Příliv jednak ustával, jednak bylo zřejmo, že ač se církev na čas spokojila s duchovenstvem, jemuž se dostalo vzdělání odpovídajícího potřebám církve římsko-katolické, duchovenický dorost nutno vzdělávat v duchu ideí a potřeb nové církve.

Takového vzdělání mohlo se našim bohoslovcům dostat jen vlastním učelištěm, zřízeným a vybaveným dle zásad CČS.

Uvědomujíc si to, konstatuje již schůze konsistoře CČS dne 5. května 1920: „*Nutno pracovati k tomu, aby v Praze zřízena byla pro slovanské státy bohoslovecká fakulta.*“ A v čl. Č. zápasu čís. 29 r. 1921 „*Bohovědné studium CČS*“ pojednává Dr. Farský o nutném vlastním vzdělání duchovenstva CČS:

„*Nutno pomýšleti na výchovu a studium dorostu. K tomu bude třeba vysoké školy náboženské . . . I my máme tři možnosti. Buď aby naši kandidáti studovali na některé vysoké škole, která tu už jest. Můžeme použít do značné míry fakulty filosofické . . . Jinou možnost poskytuje CČS fakulta Husova . . . Pro předměty odlišné je ochotna fakulta vyhraditi nám příslušné docentury, z nichž by vytvořily se zajisté samostatné řádné stolice. A konečně třetí možnost: Zříditi si své vlastní učeliště náboženské, akademii nebo fakultu zatím soukromou, s právem veřejnosti, jehož bychom se domáhali museli na státu . . . Srbové nabízejí nám ku zřízení samostatné náboženské akademie pomoc hmotnou i síly náboženské do Prahy . . .*“

Valné shromáždění příslušníků CČS z Velké Prahy, konané v pondělí dne 13. února 1922 v „Lucerně“, podává vládě republiky, poslancům a senátorům Národ. shromáždění pamětní spis, v němž požadavek 4. zní: „*Zřízení náboženské fakulty nebo případně přeorganizování Husovy evang. fakulty v Praze, aby z tohoto významného učeliště stala se vysoká škola středoevropská a všeslovanská.*“ (Č. zápas č. 7, r. 1922.)

Manifestační projev příslušníků CČS v „Lucerně“ v Praze dne 18. listopadu 1924: „*Žádáme vlastní fakultu bohosloveckou.*“

CČS od svého vzniku byla si vědoma toho, že musí svému duchovenstvu poskytnouti svoje vzdělání a že se při tom nemůže spokojiti s řešením kusým a nepostačujícím.

Tuto jednu, přímou linii drží CČS dodnes: Vlastní fakultu nebo vysokou bohosloveckou školu společnou všem vyznáním mimo římsko-katolické. Snad občas, když se cesta za vlastní fakultou jevila neschůdnou, byla CČS ochotna na přechodnou krátkou dobu spokojiti se s řešením částečným, považovala je však vždy, a otevřeně to prohlašovala, za opatření z nouze, přechodné a první etapu vlastního učeliště.)

V požadavku CČS o vlastní fakultu není žádného ostnu proti žádné jiné konfesi. Přejeme jistě českobratrské církvi její vlastní Husovu fakultu. Známe však své potřeby a své právo. Jako nový náboženský útvar nemůžeme dopustit, aby náš duchovenský dorost byl vzděláván v duchu jiném než našem vlastním. A jako druhá nejpočetnější církev v republice máme na své vlastní učeliště právní nárok, zaručený nám samotnou ústavou státu.

Budíž konstatováno, že toto naše stanovisko vždy jak synod. výborem čsbr. církve tak Husovou evang. fakultou za správné bylo uznáváno; i tehdy, když jsme byli na čas ochotni spokojiti se řešením etapovým, zajištěním několika stolic na Husově fakultě pro potřebu CČS.

Pokusím se projíti od počátku celou tu neschůdnou, křížovou cestu, kterou CČS šla a jde, domáhajíc se toho, co je její životní potřebou a na co má nesporné právo.

* * *

Pokud se vážně počítalo se spojením s pravoslavnou církví srbskou, předpokládalo se, že bude duchovenský dorost CČS vzděláván v Bělehradě, kam též v r. 1921 několik kandidátů jelo studovati. Při tom bylo již v r. 1920 uvažováno o tom, aby zřízena byla buď vysoká škola bohoslovecká se zřetelem zvláště k národům slovanským, anebo aby povolán byl na Husovu fakultu pro začátek jeden a později více profesorů theologie pravoslavných ze Srbska, aby přednášeli bohoslovcům CČS. Jednání to však nemohlo se setkatí s výsledkem.**)

---

*) Že se církvi československé podařilo o tom přesvědčiti i veřejnost a rozhodující kruhy, toho je mi dokladem rozhodnutí ministerstva financí; nedal při resystemisaci v r. 1930 svého souhlasu ke zřízení čtyř profesorských stolic při Husově evang. fakultě pro potřeby CČS, uvádějíc jako jeden ze zajímavých důvodů, že se tím vlastně tvoří zárodek nové vysoké školy.

**) Sborník Husovy fakulty 1919—1929. Ferd. Hrejsa: „Prvé desetiletí...“ str. 8: „Mezi posluchači byl v tom roce (1921/22) již i první posluchač z církve československé, jež navázala pak s fakultou jednání, aby na fakultu v jejím zájmu byl povolán za profesora bohoslovi srbský pravoslavný theolog. Fakulta nemohla přání tomu vyhověti, ježto nebyla k tomu kompetentní. Znamenalo by to porušení rázu fakulty! Ale projevila ochotu, umožniti habilitaci dvou docentů z církve československé.“

Bylo tedy uvažováno v l. 1920—1921 o tom, aby naši bohoslovci vzdělávání byli v cizině, ve Francii, Anglii, a event. Americe; do Paříže na Sorbonu poslán mladý duchovní, býv. římskokatolický kněz J. R. Stejskal.

Když v r. 1921 bylo vidno, že není naděje ani na přeměnu Husovy evang. fakulty na vysokou společnou bohosloveckou školu ani na zřízení vlastní fakulty pro ČČS a když se ČČS začala oprošťovati od myšlenky spojení s pravoslávím, považováno za nejvhodnější, aby naši bohoslovci poslouchali zatím přednášky na Husově evang. fakultě do té doby, dokud se vlastní fakulty nedomůžeme. Při tom již si ČČS uvědomila, že je to opatření jen dočasné, ne plně vyhovující, protože neodpovídající naší ideologii; byla si vědoma, že toto řešení znamená rozeklanost ve studiu a názoru, což přinášel již charakter fakulty Husovy, zřízené pro potřeby církvi evangelických. Tyto nedostatky snažila se ČČS zmírniti vlastními přednáškami a bohosloveckými kursy tak, aby duchovenskému dorostu poskytla doplňky vzdělání, jak je pro sebe potřebuje.

Toho si byla vědoma i Husova fakulta a proto byla ochotna připustiti habilitaci dvou docentů pro ČČS, ovšem tak, aby ráz fakulty nebyl porušen. ČČS nemajíc vhodného vědeckého pracovníka, nejevila o tuto nabídku zájmu, zvláště když držela zásadní stanovisko domáhati se buď vysoké školy nebo vlastní fakulty.

Při tom, aby jednak hrozícímu nedostatku duchovních bylo odpomoženo, jednak noví duchovní ve směrnicích ČČS byli co nejdříve vzděláni, zřízeny bohovědné kursy pro výchovu duchovenstva ČČS v Olomouci, jež však neměly dlouhého trvání ani značnějšího praktického významu.

V studijním roce 1921/2 dal se zapsati první posluchač ČČS na Husovu evang. fakultu. V připojeném přehledu uvádím počet posluchačů a profesorů, jež poslouchali v jednotlivých semestrech (zkratky: r — rok, s — semestr, z — zimní, l — letní, p — počet všech posluchačů, pč — počet posluchačů vyznání československého, profesori Dr.: H — Hrejša, Ž — Žilka, L — Linhart, D — Daněk, B — Bednář, Hr — Hromádka, Ba — Bartoš, S — Statečný, Sk — Skalský, Č — Čapek):

r	s	p	pč	H	Ž	L	D	B	Hr	Ba	S	Sk	Č
1921/2	z	61	1	1	1	—	1	—	1	—	—	1	—
	l	54	1	1	—	1	—	—	1	—	—	1	—
1922/3	z	54	13	12	12	6	9	7	8	5	—	7	—
	l	62	12	12	12	1	9	9	11	9	—	10	—
1923/4	z	78	26	24	24	14	16	4	23	16	—	18	—
	l	71	28	26	25	15	22	14	23	22	11	17	—

r	s	p	pč	H	Ž	L	D	B	Hr	Ba	S	Sk	Č
1924/5	z	107	34	32	32	20	25	27	30	7	31	—	2
	l	103	45	41	41	23	33	36	34	3	42	—	3
1925/6	z	135	73	70	67	45	55	38	62	47	65	—	6
	l	123	63	57	55	30	43	23	48	26	55	—	3
1926/7	z	156	79	78	79	67	70	3	22	43	63	—	5
	l	139	68	66	64	61	62	36	59	46	27	—	4
1927/8	z	153	85	85	85	81	75	82	79	—	—	—	4
	l	151	84	80	82	79	58	54	58	—	—	—	2
1928/9	z	168	96	96	90	92	29	83	28	81	—	—	—
	l	158	90	89	73	86	28	52	26	60	—	—	—
1929/30	z	138	73	71	69	65	12	16	19	—	—	—	—
	l	121	70	70	21	65	5	10	13	—	—	—	—
1930/1	z	123	70	69	65	65	8	10	14	4	—	—	1
	l	119	61	58	57	55	10	15	20	5	—	—	2

V r. 1924 podařilo se církvi čsl. získati br. prof. Dr. Karla Statečného, dosud profesora theolog. semináře v Č. Budějovicích. Přijala tedy nabídku Husovy fakulty, aby se od letního semestru r. 1923/4 habilitoval jako docent pro systematické bohosloví se zřetelem k ČČS.

V listopadu r. 1925 jmenován br. Dr. Statečný mimořádným profesorem Husovy fakulty extra statum ad personam. Místo bohoslovecké vysoké školy nebo vlastní fakulty, měla se tak ČČS spokojiti s jedním event. dvěma mimořádnými profesory.

Když bylo jasno, že tímto kusým a nevyhovujícím řešením měla být ČČS se svými požadavky vzdělání duchovenstva vyřízena nadobro, zaujalá k tomu způsobu řešení stanovisko zcela odmítavé a věnovala od té doby otázce vlastního bohovědného učeliště soustavnou pozornost, jež z a p o č a v š i v r. 1926 t r v á d o d n e s.

Ve své schůzi dne 27. června 1925 vzala Ústřední rada s povděkem na vědomí usnesení synodního výboru čsbr. církve evangelické, nabídku dvou stolic na Husově fakultě pro potřeby ČČS. při čemž ovšem protestantský ráz fakulty musí zůstat nezměněn; nabídku však nepřijala a usnesla se domáhati se zřízení samostatného vlastního učeliště bohosloveckého.

Dne 2. března 1926 podává Ústřední rada memorandum ministerstvu školství a nár. osvěty o vysoké škole bohovědné se sekcemi jednotlivých vyznání.

Dne 16. března 1926 vypracován v Ústřední radě návrh zákona na zřízení samostatné fakulty ČČS a 10. dubna 1926 podán vládě, Národnímu shromáždění a všem poslaneckým a senátní klubům. Současně intervenováno všude, kde se toho potřeba jevila.

Tento návrh zákona zněl:

Návrh

poslanců inž. Jana Dvořáčka, Václava Vávry, Dr. Matouška, Fr. Ježka a druhů, kterým se zřizuje bohoslovecká fakulta církve československé v Praze.

Podepsani navrhuji:

Poslanecká sněmovno račiž se usnĕsti:

Zákon

ze dne . . . . .

jimž se zřizuje bohoslovecká fakulta církve československé v Praze.

Národní shromáždĕní republiky Československé usneslo se na tomto zákonĕ.

§ 1.

V Praze zřizuje se od 1. října 1926 bohoslovecká fakulta církve československé.

§ 2.

Tato fakulta tvoří samostatný autonomní ústav se všemi právy a výsadami vysoké školy.

§ 3.

Organisační statut tohoto ústavu, studijní a zkušební řád určí ministerstvo školství a národní osvĕty, vyslechnouc návrhy komise, v níž bude též jeden zástupce Ústřední rady ČČS.

§ 4.

Zákon nabývá platnosti dnem vyhlášení.

§ 5.

Provĕsti tento zákon se ukládá ministerstvu školství a národní osvĕty a ministru financí.

Důvodová zpráva k zákonu uvádĕla: Počet posluchačů vyznání čl. v pomĕru k počtu českobratrských na Husově fakultĕ. Evangelický ráz Husovy fakulty, neodpovídající potřebám a duchu ČČS. Nutnost vlastního studijního a zkušebního řádu. Odlišnost ideologie ČČS od českobratrské. Rovnost všech konfesí před zákonem a z toho plynoucí právo ČČS při počtu jejich příslušníků. Nedostatek duchovenského dorostu. Nepatrný pro stát náklad se zřízením fakulty spojený.

Tento návrh zákona podaly poslaneckĕ snĕmovně strana národnĕ demokratická, republ. strana venkova a středostavovská živnostenská; strany socialistické byly sice v opozici, bylo však jisto, že se k návrhu zachovají příznivĕ. Návrh byl podán dne 18. června 1926.

Ještě krátce před jeho podáním zdálo se, že všecko jednání ztroskotá; proto ve své schůzi dne 1. června 1927 vypracovala Ústřední rada další, obšírnĕ memorandum, v němž nutnost splně-

ní svého požadavku podrobně odůvodnila s tím, že nedostane-li se církvi v době nejbližší fakulty, bude nucena zřídit vlastní bohovědnou akademii, ježto bez svého učeliště v budoucnu obejti se nemůže.

Návrh, třemi shora uvedenými stranami podaný, byl přijat výborem iniciativním a přikázán výboru rozpočtovému a kulturnímu k projednání. Poněvadž však sněmovní zasedání bylo do podzimu přerušeno, oddálilo se tím jeho projednání.

Nikdy před tím nebyla situace tak přízniva. Bylo pevně přesvědčení, že v podzimním zasedání hned v jeho počátku návrh bude přijat a že tak ČČS se již rokem 1926/27 dostane vlastní fakulty. Bohužel se politická konstelace již na podzim utvářila tak, že, co se zdálo jako již na dosah ruky, zmařeno rázem. Za vlády občanské koalice se totiž vytvořila praxe, že jen návrhy zákonů, jež sama vláda sněmovně předložila, mohly býti projednány.

Poněvadž návrh zákona ze dne 18. června 1926 podán byl politickými stranami a ne vládou, nemohl býti sněmovně předložen a projednáván. Tak rázem nazmar vyšel výsledek dlouhé a namáhavé práce.

V této do budoucna bezúspěšné situaci jednala dne 6. prosince 1926 Ústřední rada se zástupci Husovy evang. fakulty, během kteréhož jednání zcela jasně a nekompromisně prohlásila, že se nemůže spokojit řešením polovičatým, jež není na prospěch ani fakultě ani výchově našeho dorostu; že jí tedy nestačuje jedna nebo dvě stolice na Husově fakultě, ale že se vzhledem k tomu, že vláda je v rukou stran, jež návrh z 18. června 1926 podaly, obrátí přímo na vládu o podání návrhu na zřízení vlastní fakulty od škol. roku 1927/28.

Skutečně intervenovala Ústřední rada počátkem roku 1927 u ministerského předsedy, ministra školství a financí a tyto své intervence podpořila manifestacemi a resolucemi náb. obcí, diec. sjezdů a veřejnými schůzemi, nehledě k bezpočetným intervencím Ústřední rady i jednotlivých náboženských obcí.

Když pak se v nové audienci u ministra školství dne 19. května 1927 dostalo církvi slibu, že vlastní fakulta pro ČČS bude uzákoněna, postoupeno podání ČČS iniciativnímu výboru posl. sněmovny, jenž je podal výboru rozpočtovému, kde se požadavku ČČS vřele ujal poslanec Patejdl. Návrh přijat pak za podklad jednání, a v důsledku toho nařídil v červenci 1927 ministr školství Dr. M. Hodža, aby ministerstvo připravilo návrh zákona na zřízení fakulty ČČS k projednávání.

Vzhledem k tomuto nadějnému stavu nepovažovala ČČS za oportunistické domáhat se toho, aby po zesnulém profesoru Dr. Stařečném obsazena byla jedna stolice na Husově fakultě pro potřebu ČČS, aby tak požadavek o zákonné zřízení vlastní fakulty byl podpořen a ne zeslaben.

V lednu až dubnu 1928 bylo opětovně intervenováno u jed-

notlivých ministrů a politických stran a těmito intervencemi docíleno, že dne 7. května 1928 mohla Ústřední rada konstatovati, že byl ministrem školství Dr. Hodžou dán ministerstvu školství rozkaz, se vším urychlením vypracovati návrh zákona na zřízení fakulty ČČS. Návrh byl skutečně v ministerstvu školství vypracován a předán všem ministerstvům, aby se k němu vyjádřila, poněvadž jen ten návrh se předkládal sněmovně, k němuž všechna ministerstva zaujala stanovisko příznivé.

Tvrdilo se, že ministerstvo financí postavilo se k němu zámítavě. Po mém přesvědčení nebyly to však důvody finanční, jež zavinily, že se návrh nikdy do jednání ministerské rady nedostal a nemohl při praxi, že jen návrhy vlády se k projednávání předkládaly sněmovně, býti předložen. Finančními důvody se kryly důvody politické.

Když tak bylo jasno, že fakulta ani od škol. roku 1928/29 za nám nepříznivé politické konstelace zřízena nebude, bylo v září 1928 snahou Ústřední rady docílit, aby ministerstvo financí svůj názor pozměnilo. Opětne intervenováno u jednotlivých ministrů a výsledkem těchto intervencí byl neurčitý slib, že fakulta zřízena bude od II. semestru r. 1929. Přes všechny v lednu až květnu 1929 podniknuté kroky bylo stále zřejmější, že za stávající politické konstelace není na splnění spravedlivého požadavku zřízení vlastní fakulty naděje.

Jediným výsledkem vši úmorné práce bylo, že se v r. 1926 usnesl senát Národního shromáždění v rozpočtovém výboru na resoluci, podle které měla pro ČČS býti zřízena na Husově fakultě ještě jedna profesorská stolice. Ale toto řešení ČČS již tehdy jako nevyhovující odmítla. (Farský v Č. zápase č. 27, 1926.)

Když tedy v květnu r. 1929 bylo zřejmo, že za občanské koalice se církev fakulty nedomůže, vrátilo se vedení církve k myšlence kdysi nadhozené a několika ministry sympaticky vítané: zřízení vysoké bohovědné školy pro všechna vyznání s jednotlivými, samostatnými sekcemi.

Ve schůzi dne 18. června 1929 uvažovala Ústřední rada o tom, má-li se této vysoké školy domáhati anebo co nejdříve po všech slíbech a zklamáních, jichž se jí dostalo, přikročíti k zřízení vlastní bohovědné akademie. Rozhodnuto vyčerpáti dříve všechny možnosti, než bude k tomuto poslednímu prostředku sáhnuto.

Na pozvání Ústřední rady konala se tedy dne 25. června 1929 a opět dne 23. října 1929 anketa, jejíhož jednání zúčastnili se zástupci synodního výboru českobratrské církve, vysokých škol a vědecktí pracovníci se zástupci Ústřední rady.

Výsledkem jejím bylo rozhodnutí, aby se ČČS domáhala zřízení vysoké školy bohovědné, zatím o třech fakultách, českobratrské evangelické, slovenské evang. a československé pod jedním rektorátem, při čemž některé stolice měly býti společné.

V důsledku tohoto rozhodnutí navázáno jednání se synodním výborem čsbr. církve evangelické a s Husovou fakultou a uvá-

děny pro toto řešení důvody: Není naděje z důvodů politických a finančních domoci se samostatné fakulty ČČS; tímto řešením nebude zřizována nová vysoká škola, nýbrž novelisací zákona pozměněna a rozšířena fakulta Husova, a vyrostlá z ní vysoká bohoslovecká škola bude největším ústavem toho druhu v republice, což jistě jen přispěje k ušlechtilému závodění fakultám jednotlivých církví, jež by v budoucnu mohly býti rozšířeny i o fakultu reform. vyznání kalvínského a jiných vyznání.

Ústřední rada jednala tedy se synodním výborem čsbr. církve a s Husovou fakultou o zřízení této společné školy. Myšlenka došla porozumění a přátelského přijetí oběma korporacemi a v listopadu 1929 dal i synod čsbr. církve k zřízení svůj souhlas.

Na základě tohoto rozhodnutí podává Ústřední rada ČČS se synodním výborem čsbr. církve a Husovou fakultou v únoru 1930 memorandum ministerstvu školství a n. o., jímž sděluje, že tyto korporace sjednaly společný postup za účelem vzdělání duchovenstva obou církví, jehož hlavními body bylo: Husova evang. fakulta bude zákonem rozšířena na vysokou školu bohovědnou o společném rektorátu a dvou zatím fakultách: Husova evang. fakultě a fakultě církve československé. — Poměr jednotlivých fakult k sobě a celku stanoven bude zvláštním statutem, sjednaným dohodou obou církví a fakult.

Zřízení této školy dožadováno od studijního roku 1930/31. Předpokládalo se, že vládě tento návrh bude přijatelný, zvláště když z míst nejlivnějších a nejpovolanějších tento postup zvláště byl doporučován. Záhy však při osobních intervencích Ústřední rady se ukázalo, že v přítomné době ani tento návrh nemá naděje na realizování.

Doporučeno církvi čsl., aby se při resystemisaci domáhala zřízení několika prof. stolic při Hus. fakultě pro své potřeby, čímž by dán byl zárodek k budoucí vlastní fakultě anebo k zřízení vysoké školy společné.

Budiž tu vděčně kvitována ochota a porozumění Husovy evang. fakulty, jež ve společné schůzi se zástupci Ústř. rady dne 26. března 1930 dala souhlas, aby byly na Husově fakultě pro potřeby ČČS systemisovány čtyři řádné stolice, jež by počínaje st. r. 1930/31 v dohodě s Ústřední radou obsazeny byly profesory ČČS. Opatření toto mělo se státi na přechodnou dobu, než se podaří docílití zřízení vysoké školy společné.

Ministerstvu školství a nár. osvěty bylo toto usnesení v dubnu 1930 sděleno. Ministerstvo pak skutečně předložilo vládě návrh, aby při resystemisaci byly na Husově fakultě pro potřeby ČČS zřízeny čtyři stolice a to dvě řádné a dvě mimořádné.

Ačkoliv tedy místo čtyř řádných stolic podán ministerstvem tento pozměněný návrh, byla ČČS ochotna i s tímto řešením na čas se spokojiti, vycházejíc ze zásady, že je jen etapou v dalším domáhání se vlastní fakulty nebo vysoké školy. A poněvadž byla naděje, že resystemisace bude provedena již počátkem stud. r.

1930/31 navrhla Ústřední rada fakultě již dva z budoucích svých profesorů.

Když však rozhodnutí nedošlo ani k 28. říjnu 1930 při re-systemisaci úředníků státních, bylo jisto, že ani tento minimální požadavek církve čsl. nebyl splněn.

Za důvod se uváděl odpor ministerstva financí, jež se postavilo na stanovisko, že by zřízením čtyř stolic pro ČČS tvořil se vlastně zárodek zcela nové vysoké školy a tím praejudic pro zřízení dalších požadovaných vysokých škol: německé hospodářské, evangelické slovenské v Bratislavě a event. kalvínské; ministerstvo financí pak, že je zásadně proti zřizování nových vysokých škol, pokud stávající nejsou dobudovány.

Je však otázka, nemá-li se tímto postupem začít s prováděním rozluky církve a státu tichou cestou, zatím ovšem jen na úkor ČČS.

Patriarcha ČČS podal, když při vyhlášení resystemisace čtyři slíbené stolice pro ČČS zřízeny nebyly, ihned protest jak vládě, tak jednotlivým ministrům, zákonodárným sborům a politickým stranám.

K tomuto protestu bylo sděleno, že věc není definitivně řešena a zkoncována, ježto návrh ministerstva školství a nár. osvěty na zřízení stolic pro ČČS není dosud vládou vyřízen.

Poněvadž však systemisaci nových míst bude vláda provádět až po třech letech, jest jisto, že návrh ministerstva školství padl.

Za takového stavu věcí rozhodla konference diecézních rad, zástupců Slovenska a Podkarpatské Rusi 1. března 1931 v České Třebové, aby církev zřídila pro výchovu svých bohoslovců vlastní, samostatnou bohosloveckou akademii; aby tak o vzdělání duchovenského dorostu v duchu a dle potřeby ČČS bylo postaráno.

Mnoho bylo uvažováno o tom, zda by nebylo schůdnějším spokojiti se za nynější politické konstelace zatím s tím, co se dosáhnouti dá: s jednou event. dvěma stolicemi na Husově fakultě pro potřebu ČČS, aby tak církev po etapách došla svého cíle.

Proti tomu hájilo vedení církve stanovisko, že s takovým opatřením se ČČS spokojiti nemůže. Odmítlo toto řešení již v r. 1925 a 1926 jako nepostačující vzhledem k počtu posluchačů, odlišnosti ideologie a potřeb církve. Drželo neúchylně direktivu, kterou si církev hned po svém založení dala, podpořenou rok od roku stoupajícím počtem posluchačů.

Toto řešení odmítlo jak diec. shromáždění v Praze 2. února 1930, tak diec. rada východočeské diecése jako církve nedůstojné a nepostačující. Není ostatně nikde záruky, že by ministerstvo financí již ve zřízení dvou stolic nevidělo zárodek samostatné vysoké školy, proti jejímuž zřízení se tak stroze staví. Je pak otázkou, zda při rázu Husovy evang. fakulty, vysoké školy zřízené pro čsbr. církev evangelickou, řešení toto by bylo

možno. Nebudíž zapomínáno, že prof. Dr. Statečný habilitoval se jako docent později mimořádný profesor ad personam extra statum Husovy evang. fakulty.

Fakulta byla sice ochotna nabídnouti své dvě mimořádné prof. stolice kandidátům církve čsl., ovšem tak, jak to její zřízení připouští, t. j. aby byli profesory čsbr. evang. fakulty Husovy.

Toto řešení odmítla církev čsl. již v r. 1926. První patriarcha Dr. Farský v Č. Zápasu č. 27 roč. 1926 v článku „Bohoslovecká fakulta ČČS“ praví:

„Je pravda, že církev má od jednoho roku na Husově fakultě jednoho profesora, ovšem jen mimořádného ad personam, a senát Národního shromáždění usnesl se minulého týdne na resoluci ve svém rozpočtovém výboru, podle které má být zřízeno církvi československé na Husově fakultě ještě jedno místo. Ale s tím se církev nemůže spokojiti, protože ji tím není pomoheno. Jednak není to žádné opatření pro ni u porovnání s druhými církvemi, které mají své fakulty, akademie a semináře státem bohatě vydržované, když má se spokojiti s dvěma docenturami z milosti a v podruží, ačkoliv jest druhou nejpočetnější církví ve státě. Jednak není trvale možno, aby výchova jejich duchovních dala se na ústavě nevládním, který má ve svém zákoně psáno, že jest evangelickým pro výchovu evangelických duchovních, odpovídající tedy konfesi evangelické.“

A v č. 38 r. 1926 Č. záp. v článku „O bohosloveckou fakultu církve československé“:

„Nám nejde o nějakou svévoli. Nám pro studium našich bohoslovců Husova evandělická fakulta určená výchově evangelických bohoslovců prostě nevyhovuje — nehledíc ani k jiným těžkostem. A nenecháme se ani od římských ani od vládních kruhů strkat mezi evandělky, jak by oni si přáli.“ —

„My víme, co jsme a co chceme a co nemáme chtít. Ústřední rada usnesla se již na jaře tohoto roku, že odvolá své posluchače z Husovy fakulty, pakli naši žádosti o zřízení fakulty naši bude svévolně bráněno. Bude to sice kulturní skandál, který nebudeme skrývati před světem, ale bude věcný a oprávněný, a republika nechť za něj učiní zodpovědný své příslušné vládní kruhy.“

A v č. 45 r. 1926 Č. Zápasu: „Vláda na uspokojení ČČS jmenovala tehdy církvi čsl. při Husově fakultě honorovaného docenta, dnes tuším profesora extra statum. Více nelze jí ani činiti. S takovým řešením ovšem nemůže se ČČS spokojiti, nechce-li, aby jí stále bylo předhazováno, že nemá žádného učení, žádných vědeckých pracovníků, nebo nechce-li, aby byla neinformovanými kruhy matena se starokatolíky, s Mariavity, s ateisty, s katolíky a kdo ví s čím . . . Proč má však ČČS být vždy pópělkou?“

K závěru článku (Č. zápas roč. 1926 č. 45) praví † patriarcha

Dr. Farský: „*Meritorně je věc vlastní fakulty pro CČS mimo diskusi. Tu nejde o množství posluchačů (máme jich letos v I. ročníku 31, skoro polovinu všech posluchačů, co jich bývá na Husově fakultě), ani o otázku nákladu budov nebo pod. Tu jde o to, jsme-li církev pro sebe, chceme-li církví být a zůstat. Chceme-li něco dát svým příslušníkům, sobě a lidstvu, a smíme-li samostatně myslet ve své církvi. To-li všechno ne, stačí vstoupit kamkoliv.*“

Budiž pravdě dán průchod, že Husova evang. fakulta plnou oprávněnost našeho požadavku uznává. Cituji: Prof. Dr. F. Hrejša ve Sborníku Husovy fakulty za 1919—1929:

„*Také se jedná o přičlenění československé fakulty bohoslovecké a o spojení jich v společnou bohosloveckou vysokou školu.*“ A prof. Dr. Hromádka v Ročence Husovy fakulty za stud. r. 1928/9 na str. 4: „*Velký počet bohoslovců z církve československé sám o sobě nutí k úvaze, jakým způsobem vyrovnat inkongruenci mezi tímto počtem a faktem, že v profesorském sboru Husovy fakulty není ani jednoho zástupce československé teologie. Již v minulé zprávě děkanské bylo výslovně řečeno, že Husova fakulta (resp. její profesorský sbor) je si plně vědoma práva, které plyne z počtu posluchačů této církve a rozumí plně volání církve čsl. po vlastní fakultě. Profesorský sbor sám učinil vše, aby i za dnešních okolností byla teologie církve čsl. na fakultě zastoupena. Smím jménem profesorského sboru prohlásit, že Husova fakulta i v budoucnosti bude plnou vahou svého hlasu podporovat církev čsl. v jejím úsilí o splnění spravedlivého nároku na fakultu vlastní. Profesorský sbor i veřejné mínění v kruzích protestantských (jak bylo dokumentováno usnesením V. synodu Českobratrské církve evangelické v listopadu t. r.) jsou pro nejužší spolupráci s budoucí samostatnou fakultou čsl. — a to spolupráci, která by se měla projevit spojením obou autonomních fakult v jednu Vysokou školu pro vědy theologické. Nepochybujeme, že i rozhodující kruhy církve československé uznávají tento způsob řešení za nejuhodnější a nejdůležitější a že úřady státní i Národní shromáždění učiní vše, aby spravedlivý požadavek církve československé v této formě byl splněn.*“

Od svého vzniku drží CČS zásadu: buď vysokou školu bohosloveckou společnou anebo vlastní fakultu. Od této zásady neupustila ani když se na čas chtěla spokojiti s řešením nedostačujícím. Tím méně od ní ustoupí dnes, kdy početně tak vzrostla, kdy počet bohoslovců rok od roku stoupá a kdy jí vyrůstá nový dorost vědeckých pracovníků.

Proto tento svůj požadavek vždy znovu a znovu opakuje a na jeho nesplnění před veřejností žaluje, jak se právě stalo sněmovní resolucí, jež se jistě dříve nebo později bude muset státi předmětem pozornosti a rozhodnutí všech odpovědných činitelů státu.